

ekonomija časa itd. ..., marveč predvsem — socialna zaščita mladine. Oziraje se na psihološki fizičen razvoj mladostnika je zaporedno šestdnevno delo vajenca popolnoma enakovredno tedenskemu delu odraslega človeka, ki ima potem prosto — nedeljo. Tudi tega mi treba še posebej z dokazi zatrjevati, da zahteva nedeljski pouk veliko širšo in globljo ubranost ali koncentracijo duha kot prosto ročno obrtniško delo med tednom. Iz tega sledi, da se po zaporedni šestdnevni telesni obremenitvi, ki bi ji moral slediti prost dan, naši vajenci še v nedeljo duševno obremenjujejo in se jim tako prikraja delovnega počitka in razvedrila. Po »Delavski politiki« posnemam: Šolsko leto nadaljevalnih šol traja 7 mesecev, tedenski pouk vsebuje 8 ur (en delovni dan); od letnih 300 delavnikov bi se uporabilo za pouk v šoli čez teden samo 28 delavnikov. Tako še vedno ostane vajencu 272 delovnih dni, ko bi on delal samo za mojstra, ki ima od vajenca v teh dneh zvestega dela gotovo toliko koristi, da mu zamore dati — prosto nedeljo. Po teh zaključkih bi naj bilo naše strokovno-organizacijsko stališče, da se priporoča odprava nedeljskega pouka na nadaljevalnih šolah, da bi imela nedorasla mladina po vseh božjih in človeških pravicah — prosto nedeljo v svojo osebno korist. **Albert Žerjav.**

— **Delovanje ožjega soveta UJU** — pov. Ljubljana. V sejemnem poročilu, ki ga je priobčil »Učit. Tovariš« v 9. številki dne 4. oktobra t. l. se je vrnila pri slučajnostih v 1. točki tiskovna napaka. Namesto »Poverjeništvu naj nadzoruje odloke oblastnega odbora itd.« se mora pravilno glasiti »Poverjeništvu naj zasleduje odloke oblastnega šolskega odbora itd.« — **Josip Kobal** l. r., tajnik.

— **Pravočasen nastop premeščenih in na dopustu se nahajajočih učnih oseb.** Ker se dogajajo slučajji, da učitelji in učiteljice ne nastopijo pravočasno službe, je izdala prosvetna oblast sreskim poglavarjem sledeči odlok: Kljub izdanim navodilom in zakonskim določbam se še dogajajo slučajji, da se učitelji — posebno učiteljice — po razrešitvi odnosno po preteku dopusta, ne javljajo pravočasno na službo in se potem izgovarjajo, da jim niso bile znane določbe zakona in da so mislili (e), da je dovolj, če se javijo na službo pred pričetkom pouka. Ker ne predvideva zakon zaradi javljanja na službo okolnosti službe prostih dni (počitnic), je dolžan uslužbenec javiti se na službo brez pogoja v zakonitem roku, t. j. a) ob premeščitvi v 6 dneh (v 24 urah) po razrešitvi (čl. 105. ur. zak.) in b) po preteku dopusta takoj naslednji dan ne glede na to, ali pade ta rok na delavni ali prosti dan in to v izogib posledicam točke 7. čl. 133. ur. zak. v zvezi s točko 4., čl. 4. ur. zak. Z ozirom na to vabim naslov: 1. da ob vsaki razrešitvi odnosno obvestitvi o dovoljenem dopustu opozori učiteljsko kdaj mora nastopiti službo in na posledice nepravočasnega javljanja na službo in 2. da slednjič opozori šolske upravitelje, da so osebno odgovorni glede izplačila prejemkov onemu učitelju (ici), ki se ni javil(a) pravočasno na službo, ali tistemu, ki mu je na katerikoli način prestala služba. (Glej P. br. 2066/28).

— **Izjava Slovensko Umetniško društvo** v Ljubljani smatra za svojo dolžnost, da ob priliki polemike Seliškar — Maleš poda naslednjo izjavo: Fran Stiplošek, Nande in Drago Vidmar ter Fran Zupan so kot člani tega društva razstavljali svoja dela na devetnajstih razstavah, ki jih je to društvo priredilo doma in v tujini. Nikdar in nikjer se ni pripetilo, da bi jim kdorkoli očital, kar si je dovolil očitati jim g. Miha Maleš, marveč je poskušala vsa domača in tuja kritika vsikdar oceniti njihova dela kot dela, ki jim ni moči odrekatih resnih umetniških kvalitet. Še več: vsi štirje imenovani slikarji so po društveni razstavi na Dunaju bili imenovani za stalne dopisujoče člane umetniškega društva »Kunstlerbund Hagena«, kar svedoči, da se tamkaj upoštevajo kot resni umetniki. — **Slovensko Umetniško društvo v Ljubljani.**

— **Učiteljski abiturijenti-volonterji; pri-glasitev na službe.** Ministrstvo prosvete je dovolilo, da sme prosvetni oddelek velikega župana namestiti več brezplačnih učiteljev in učiteljic. Pri tem je pripomnjeno, da se jim to službovanje ne šteje v napredovanje in ne v pokojnino. Ti kandidati pridejo po izpraznitvi učiteljskih mest prvi v poštevi, da bodo sprejeti v državno službo, ko bo dana budžetna možnost za nova postavljenja. Šolski

upravitelj, pri katerem se zgodi tak volonter, naj pošlje njegovo nekolokovano prijavo in reverz po službeni poti na prosvetni oddelek. V reverzu naj stoji, da dotičnik ne reflektira za čas službovanja na nikake prejemke. — K temu odloku se sklicujemo na tozadevno stališče, ki je bilo zavzeto v zadnji številki »Učit. Tovariša«.

— **Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** se ob priliki završitve nadvse pričakovanja lepo uspeli Veliki skupščini v Novem mestu kar najiskrenejše zahvaljuje moški in ženski CM podružnici za ves trud in delo ter plemenito požrtvovalnost, ki sta jo izkazali za to slavo. Posebno se zahvaljujemo g. profesorju Josipu Germu za lep požrtvovalen govor na kolodvoru, županu g. dr. Josipu Režeku za iskren pozdravni govor pred mestno hišo, g. dr. Ivanu Vasiču za prelesten govor v imenu Sokolskega Saveza. Sokolom za sprejem in udeležbo, g. Viktorju Pirnatu na iskrenem, globoko zasnovanem govoru za sresko učiteljsko društvo, gg. učiteljsstvu in mladini za lepo petje, g. ravnatelju Ivanu Maslju za prepustitev šolskih prostorov v zborovalne namene. Častitim damam za veliko požrtvovalnost in skrb za skupno kosilo, pevskemu društvu za lepo pesem, mestni godbi za prijazno naklonjenost in marljivo sodelovanje, p. t. meščanom za okrašenje hiš z zastavami, ki so neprimerno dvignile slavnostni dan in dalje prav vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli, da se je letošnja velika skupščina tako sijajno izvršila, kakor že dolgo ne. Iskrena hvala vsem! — **Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.**

— **Odtegljaji za Savez Nabavljajških Zadruga.** Z ozirom na to, da se odteguje tudi učiteljsku po 10 Din mesečno za Nabavljajšne zadruge, je zaprosil Izvršni odbor gosp. prosvetnega ministra, da bi isti posredoval pri finančnem ministru, da bi bilo učiteljsvo oproščeno od plačevanja teh prispevkov. Za take odtegljaje ni podlage niti v proračunu, niti v finančnem zakonu za tekoče leto.

— **Sprejem v pedagoško šolo in podpore.** Ko bi kdo najmanj pričakoval, so se objavili razpisi za sprejem v pedagoško šolo in določili polovični mesečni prejemki. Rok razpisa je bil zelo kratek, zato je bilo tudi težko pripraviti vse, kar zadeva odločitev, selitev in dvoletni študij. Nikdo ne more zanikati dobre volje ministrskega sveta, ki je določil slušateljem polovico rednih mesečnih prejemkov. Ker pa večina nima lastnih prihrankov, ki so poleg prejemkov potrebni za študij in življenje, so morali mnogi za letos odložiti vpisovanje na pedagoško šolo. Čulo pa se je, da je priskočil nekaterim ali vsem oblastni odbor na pomoč s tem, da jim je nakazal podpore, kar moramo pohvalno oceniti. Želeli bi bilo, v koliko je ta vest resnična in nadalje komu in kolika podpora se je obljubila ali nakazala, kajti naš najvišji zavod smatramo za centralni organ učiteljske znanstvene izobrazbe, stanovske moči in ugleda. — **A. Z.**

— **Vinko Šeringer: Rječnik tujih rječij i fraza.** Tretja znatno povečana in predelana izdaja. Zagreb 1928. Založba tiskarne »Merskantile« v Zagrebu, Ilica 35. Cena broširane mu izvedu 30 Din, vezanemu pa 40 Din. — S pošto pripravljeno 12 Din več. Besednjak vsebuje okoli 6000 tujk, ki so opisane in popolnoma pojasnjene. Besednjak ima priročno obliko in bo vsakemu naobražencu zelo dobrodošel. — **Naroča se tudi potom domačih knjigarj.**

— **»Ženski List«** za modu, zabavo in kučanstvo. Izašao je v elegantnoj opremi oktobarski broj ovog raširenog i u ženskom svjetu obljubljenog mesečnika. Modni dio donosi pregled jesenske mode, mnoge modele u bojama, modni pribor, dječju modu i ručni rad. Tekstovni dio sadržava odabrano zabavno štivo, poučne članke, praktične upute o zdravstvu, kosmetici, kučanstvu, kuhinji itd. »Ženski List« izlazi mjesečno, pretplata na 3 mjeseca stoji Din 45. Naručuje se kod Uprave »Z. L.« u Samostanskoj ul. 2. Pojedini broj dobije se u svim knjižarama, papirnicama i trafikama uz cijenu od Din 18.

— **K svojim pesmaricam »Nageljčki«** za višjo (III. del) in za srednjo stopnjo osnovnih šol (II. del) sem letos izdal tudi »Nageljčki« za nižjo stopnjo (I. del). Ta pesmarica za naše malčke obsega čez 100 večinoma narodnih, še ne objavljenih pesmic, rajev in otroških igrice. Počeniši od ritmiziranega govora na enem tonu se napevi za 1. šolsko leto progresivno razširjajo v tris, štiri, pet in

„Imam časa“

pravi razumna Mica. „Ne stojim po cele dni pred pririlnikom in se ne mučim s težkim pranjem perila. Zame to delo opravlja RADION in

varuje perilo!“

šeststonskih vrstah, dočim se v 2. šolskem letu obseg razširi do oktave in preko nje. Uveren sem, da bo to elementarna pesmarica zadovoljila še bolj kot ostale stopnje. Ker pa nisem izdal iste v samozaložbi, se naj naslovijo naročila na Jugoslovansko knjigarno v Ljubljani, ki je vse tri stopnje prevzela v svojo založbo. — **C. Pregelj.**

— **Obleke kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.**

— **Ali ste že naročili »Ročni katalog«** za šolsko leto 1928/29, ki vsebuje vse najnovejšje odredbe in navodila in stane le 16 Din. — **Požurite se z naročili, dokler traja zaloga.**

— **Prava kava je strup.** Gorje tistemu, ki se prepriča o tem, kajti bolni živi zagrebajo življenje. Zato pijte previdni rajši ŽIKO, ki popolnoma nadomesti pravo kavo. Zahtevajte ŽIKO in kuhajte jo pravilno. Navodilo je na vsakem zavitku.

— **Duh vremena** doveo je sa sobom, da se za pranje danes ne treba upotrebljavati ništa drugo nego Radion. Tehničke Visoke Škole istraživale u Radion i ustanovile, da je potpuno neškodljiv za rublje i da je dovoljno ½ sata u rastopini Radiona kuhati, pa je potpuno čisto.

— **Pletenine** lastni izdelki vedno v veliki izbiri. Najmodernejši vzorci. Naročila po meri v najkrajšem času. Velika zaloga nogavic. **FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul. 7.**

Mladinska Matica.

— **mm Nabiranje naročnikov.** Novo šolsko leto je začelo po vsej Sloveniji. »Mladinska Matica« se obrača zopet na vse učiteljsvo s prošnjo, da posveti že takoj v začetku vso pozornost za nabiranje naročnikov med šolsko decem. Letos mu bo to delo olajšano, ker lahko pokaže na krasen književni dar, ki ga je lansko leto predložila »Mladinska Matica« slovenski deci za malenkostno naročnino 10 Din. Prepričani smo, da bo poskočilo število naročnikov v tem letu od 12.000 na najmanj 20.000. Primerno temu porastku članov bo tudi knjižni dar bolj opremljen, kajti odbor »Mladinske Matice« je trdno odločen, vračati slovenski mladini celotno njene prispevke v tehnično in vsebinsko dovršeni obliki svojih publikacij in nikakor ne izkoriščati te eminentne kulturne akcije slovenskega učiteljsva v pridobitne svrhe. Naročnina za tekoče leto znaša za broširane izvede 10:50 Din, za vezane 20:50 Din. Učiteljsvu priporočamo, da nabira pri ubožnejših otrocih po obrokih. Naročilnice in nakazila je vpslati najpozneje do 31. marca 1929. Prosimo istočasno vse šole, da nam naznani svojo poverjenike za »Mladinsko Matico«. Kjer nam ne sporoče, smatramo, da tovariši upravitelji in tovarišice upraviteljice sprejemajo požrtvovalno skrb za to prekernostno akcijo učiteljske organizacije, za kar se jim vnaprej najtopleje zahvaljujemo.

— **Mravlje:** Mravljišče; iz česa je; deli mravlje; delavke in samica; ličinke; sredina mravljišča; vrste mravelj; škoda; pota; delo; boji.

— **Kače:** Gad; modras; belouška; navadna kača; črnica; gož; strup; zobje; barva; velikost; kri; pljuča; zelenec; martinček; slepec; noge; drob; vročina in mraz.

— **Milnica:** Pena in milo; zrak v mehurčku; barve.

— **Rosa:** Sopara; hlapovi; izdihavanje hlapov; hlapovi pozimi; zgoščevanje; hlapovi na mrzlih rečeh; hladna trava; jutranje solnce.

— **Gozd:** Hlapovi nad gozdom; hladen zrak; oblaki nad gozdom; mah; lišaji in listje se napijejo vode; kapljice se ustavijo na vejah in z malo močjo padejo na zemljo; trde skorje ni; volovec; modri črnilec; devičica; kadulja; gozdna lakota; ciklaman; svišč; koseničica; trapez; orlova praprotn; vres; volčja črešnja.

— **Rastline ob vodi:** Trstika; rogoz; nedotika; rudbekija; svetlin; papeževa sveča; trpežna milnica; navadno šibrije; navadni porečnik; povodna kuga; zrak v vodi.

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

JOSIP DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

II. razred.

— **Narodni sovražniki:** Italijani; kako ravna s Slovenci; ali so radi Slovenci pod italijanskim kraljem; Turki so hodili v naše kraje ropat; graščaki so bili Nemci; svobodni.

— **Slovenci in Srbi:** Vojak je govoril srbsko; odkod je; kralj; ali razumemo srbsko; ali razumemo hrvatsko; Slovenci, Srbi, Hrvati.

— **Trave:** Katere trave so zrasle na gredeh; korenine; ruše; visokost stebel; listi; cvetje; katere izmed teh trav rastejo po nižinskih travnikih; po višinskih travnikih; kje so trave sočneje; cvetelce trave; plazeči skrečnik; trpotec; kukavica; kumin; krebujlica; korenje; kukavičja lučca; smolnica; pokalica; travniška kaduljica; soluka; rman;

— **zvončica; rumena lakota; bela lakota; ivanjska; strupeni plevel; katerih plevelov je največ; kako bi jih zatrl.**

— **Detelje:** Domača detelja; divja detelja; švedska detelja; turška detelja; hmeljna lucerna; bela detelja; ranjek; nokota; korenine; visokost; cvetje; barva; na kakšni zemlji raste; kje najbolj raste; kolikokrat so kosili; koliko let že raste na njivi; konj in govedo.

— **Zidarji:** Zidarski mojster; pomočniki; drugi delavci; stavbišče; dolžina in širina; temeljni zid; kateremu liku je podobna notranjost; kamenje; opeka; pesek; apno; voda; les; orodje; mere; vodna tehtnica; svinčnica; vodoravna in navpična lega; okna; vrata; kako delajo omet; oder; kaj dela mojster; kaj delajo posamezni zidarji; koliko bo hiša stala; po koliko zaslužijo zidarji na dan; kdo jim izplačuje; ali so zidarji revni ali bogati; ali je mojster reven ali bogat; kakšen bi bil svet brez zidarjev; kateri rokodelci še delajo pri stavbi; hiša brez tesarjev in ključavničarjev.

— **Otok na vodi:** Kraj brez vode; po plava; grički se vidijo, doline so pod vodo; voda obteka griček; otok.

— **Debelenje sadov:** V kakšnem vremenu sadje najbolj debeli; sadje v suši; ob mokrem vremenu; katere vrste najbolj debelijo; kako debelijo krompir, repa, korenje; na katerih njivah najbolj debeli; pognojeno in nepogojeno.

— **Hrana iz vrta:** Grah; fižol; čebula; česen; zelena; peteršilj; pesa; paradižnik; buča; kumara; glavnoto zelje; salata; korenine; stebila; listi; cveti; seme; kateri del rabimo; kaj je najtežnejše; suša; letina; zemlja; trda skorja.

— **Lepotno grmovje:** Japonska kutina; lipovka; nagno; škrokokac; glicinija; divja trta; japonska kerovka; bezeg; vrtnica; rdeče grozdjčice; kosmulja; prostor na vrtu; katero grmovje je najlepše.

— **Vrtno cvetice:** Rezeda; kapucinka; vrtni slak; vrtni mak; dišeči tobak; ognjič; poljski ostrožnik; molci; astre; turški klinčki; balzamina; fajgeljčki; spomničica; solzena; naprstec; marjetica; potonika; perunika; funkija; meček; plamenica; rudbekija; srčki; georgine; pisana trava; narcis; bela lilija; barve; cveti; ali smo te cvetice letos vsejali ali so bile že od lanskega leta.